

НАПРЯМ 3. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-449-1-13>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗГУРТОВАНOSTI КОЛЕКТИВУ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Сердюк Н. І.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології*

*Бердянського державного педагогічного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Уколова Г. П.

*здобувачка другого рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія*

*Бердянського державного педагогічного університету
м. Запоріжжя, Україна*

В наш час проблема групової згуртованості є надзвичайно актуальною у наукових дослідженнях в галузі професійної діяльності медичних працівників, адже згуртованість забезпечує ефективність якості роботи малих соціальних груп, а також впливає на загальну продуктивність їх трудової діяльності.

Медичні працівники кожного дня стикаються з різними стресовими ситуаціями, іноді досить складними клінічними випадками, які потребують прийняття обдуманих та швидких рішень, що часто мають важливе значення для життя та здоров'я пацієнтів. В таких умовах більш згуртований колектив здатен значною мірою підвищити якість надання медичної допомоги, поліпшити робочу атмосферу та мінімізувати професійне вигорання.

Проводячи дослідження сутності дефініції «згуртованість», дослідники роблять акценти на різноманітних її аспектах.

Так, дослідник В. Трейтяк встановив, що «групова згуртованість» – це певний процес формування деякого незвичайного типу зв'язків у групі, які дають можливість зовнішньо задану структуру перетворити

безпосередньо у системний психологічний організм, психологічну спільноту, яка живе за власними законами [3, с. 253].

Науковці А. Лотт та Б. Лотт під згуртованістю розуміли групову властивість, яка являється похідною від сили та кількості позитивних взаємних установок учасників групи [2, с. 123]. Основними складовими згуртованості, на думку вчених, було міжособистісне тяжіння, позитивне ставлення або симпатія до інших учасників групи.

Д. Картрайт відмічав, що у більш згуртованих групах значною мірою зменшується кількість виходів із групи, вона має достатньо значний вплив на своїх членів, зростає поведінкова конформність, індивіди включаються більшою мірою у групову роботу, зростає самооцінка, почуття безпеки, зменшується стан тривожності учасників [1, с. 145].

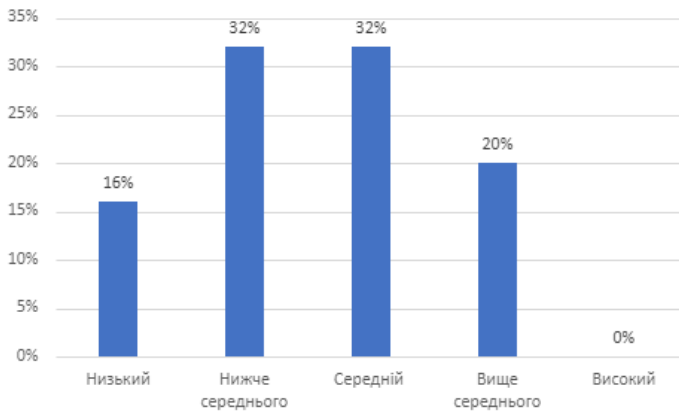
На думку Л.Г. Чорної, у високозгуртованій групі значно менше напруженості, непорозумінь, недовіри та ворожості, а загальна продуктивність їх праці набагато вища, ніж у не згуртованих. Члени групи значно легше справляються із виникаючими труднощами, працюють дружно, створюють найбільш сприятливі можливості для загального розвитку особистості кожного учасника, мають можливість бути як одне єдине ціле у різних умовах спільної діяльності [4, с. 67].

Отже, групова згуртованість являється інтегральною характеристикою міжособистісних відносин у колективі, психологічний результат групових процесів, які відбуваються під час виконання спільної діяльності, яка включає існування взаємної симпатії між учасниками групи, корисність та привабливість групи для її членів, єдність установок, оцінок, цілей, позицій і цінностей групи відносно до деяких ідей, об'єктів, подій, що є найбільш важливими для групи; висока мотивація для досягненні спільної мети.

Емпіричне дослідження згуртованості колективу медичних працівників було проведено на базі комунального некомерційного підприємства «Центр первинної медико-санітарної допомоги «Медицина для кожного»» Новоолександрівської сільської ради Запорізького району Запорізької області. У дослідженні брали участь 38 медичних працівників закладу.

Однією з психодіагностичних процедур, яка була застосована для визначення психологічних особливостей згуртованості колективу медичних працівників, була методика «Визначення індексу групової згуртованості Сішора».

Розподіл рівнів групової згуртованості медичних працівників за методикою К.Е. Сішора представимо на рис 1.

Рис. 1. Динаміка рівнів групової згуртованості медичних працівників за методикою К.Е. Сішора

Отримані результати свідчать, що на думку 6 (16%) опитаних, згуртованість колективу знаходиться на низькому рівні. Це може свідчити про існування значних проблем під час співпраці та взаємодії цієї групи респондентів із іншими членами колективу: певний брак довіри, виникнення конфліктних ситуацій, низька комунікація та відсутність почуття єдності; незадоволення працею, підвищення загального рівня стресу. Виникнення окреслених проблем може мати досить негативний вплив на загальну продуктивність праці, мотивацію, а також загальний психологічний клімат у всьому колективі.

12 (32%) медичних працівників визначили групову згуртованість на рівні нижче середнього. Для цієї групи опитаних характерною є погана налагоджена комунікація із колегами, що може спричинити виникнення затяжних конфліктів, що в свою чергу сприяє зниженню рівня згуртованості. В таких працівників може бути відсутня мотивація до праці, і вони також не відчувають, що залучені у спільні справи колективу. Дані респонденти можуть постійно перебувати в стані стресу чи тривожності під час виконання власних обов'язків.

У 12 (32%) опитаних було діагностовано середній рівень колективної згуртованості. Медичні працівники даної групи переважно задоволені комунікацією у колективі, яка дозволяє їм ефективно виконувати основні завдання в медичній установі, проте, їм не вистачає особистого простору для покращення власної діяльності. Для цієї групи опитаних ситуації конфліктів не є частим явищем, проте, часом можуть з'являтися деякі непорозуміння чи розбіжності з іншими членами колективу. Для даних опитаних психологічний клімат, який панує в колективі є прийнятним, проте існують певні аспекти, що вимагають

значної уваги для збільшення загального задоволення від виконуваної діяльності.

У 8 (20%) медичних працівників було зафіксовано рівень групової згуртованості вище середнього. У цієї групи опитаних добре налагоджена комунікація із колегами, що допомагає їм ефективно здійснювати обмін інформацією та швидко вирішувати виникаючі проблеми. Дані респонденти схильні до високої мотивації під час виконання покладених на них обов'язків, досить часто виявляють ініціативність та готові безпосередньо працювати над спільно визначеними цілями. Респонденти даної групи поділяють спільні колективні цінності, що дозволяє підвищити згуртованість та ефективність діяльності. Ці медичні працівники підтримують один одного у різних скрутних обставинах та готові надавати допомогу для досягнення спільного результату діяльності. Вони значно краще адаптуються до змін та мають значно меншу схильність до стресу та вигорання. Таким чином, виявлений рівень згуртованості вище середнього в даній групі медичних працівників свідчить про те, що в цілому вони працюють достатньо ефективно та спроможні досягати поставлених високих результатів у спільній праці.

Високого рівня згуртованості діагностовано не було.

Далі було визначено Індекс групової згуртованості працівників медичної установи в цілому за формулою:

$$I_{\text{гр. згурт}} = \frac{378}{38} = 9,9$$

Таким чином, можна зробити висновок, що згуртованість даного колективу медичних працівників знаходиться на рівні нижче середнього.

Отже, виникає необхідність розробки та впровадження тренінгової програми із підвищення згуртованості даного колективу медичних працівників.

Література:

1. Бродовська А. В. Психологічні підходи до вивчення проблеми групової згуртованості. *Перспективи розвитку професійно спрямованої ініціативної освіти в мультикультурному просторі* : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної студентської конференції для студентів немовних спеціальностей (12 квітня 2017 р., м. Житомир). Житомир : Вид-во ФОП Левковець Н. М., 2017. С. 144–148.

2. Ільїна Ю. Ю. Згуртованість як цілеспрямований прояв життєдіяльності малої групи. *Педагогіка і психологія : актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі* : матеріали міжнародної науково-

практичної конференції (м. Київ, Україна, 5-6 квітня 2019 року). К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. С. 123–125.

3. Трейтяк В. Виховання у старшокласників згуртованості як однієї з цінностей на шляху формування національної солідарності. *Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2023 р.). Івано-Франківськ: «НАІР», 2023. С. 252–255.

4. Чорна Л. Г. Психологія міжгрупової взаємодії у вимірах війни і миру : навчальний посібник. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 118 с.